

LÆRDAL ELVEEIGARLAG

V/Johannes Hunderi 6887 Lærdal
Tlf 97586003 e-post: johanneshunderi@yahoo.no

Mattilsynet, Hovedkontoret,
Postmottak,
Postboks 383
2381 Brummundal

Dato: 17.04.2009
Saksnummer: 09/11875

Høringsuttalelse – ny forskrift om bekjempelse av lus i akvakulturanlegg

Lærdal elveigarlag viser til høring av 19.02.2009 og ønsker å komme med kommentarer til den nye forskriften om bekjempelse av lus i akvakulturanlegg.

Generelle merknader

Vi er svært bekymret for den utviklingen som vi nå ser og for de konsekvensene som dette vil føre til for villaksen og sjøørreten. Luseproblemet har økt i takt med økningen i biomasse i havbruksnæringen. Spørsmålet er nå om vi har vilje og evne til å løse dette problemet før vi ser en total kollaps i de ville bestandene, eller trenger vi en kollaps også i akvakulturnæringen? Allerede i 1999 viste Havforskningsinstituttet at lakselus dreper 90 prosent av utvandrende smolt i Nordfjord. Siden da har antall laksefisk i merd fordoblet seg. Nasjonal lakselusovervåkning i 2008 konkluderer med: ”selv lovlige luseantall per fisk er ikke tilstrekkelig til å redusere infeksjonstrykket til et bærekraftig nivå”.

Det viser seg at den synkroniserte vinteravlusningen ikke har klart å redusere infeksjonsbelastningen til et bærekraftig nivå. Når vi ikke på vinterstid klarer å redusere luseproblemet er dette et varsel om at vi står på terskelen til en alvorlig epidemi som kan bli ødeleggende både for vill laksefisk og for økonomien i norsk oppdrett hvis ikke forvaltningsmessige grep tas meget raskt.

Det er resistent og multiresistent lakselus ved flere oppdrettslokaliteter i Hordaland og Trøndelag. Dette viser at den verktøykassen som vi har tilgjengelig i dag, til kampen mot luseproblemet, dessverre virker tilnærmet tom. Det er positivt med en ny forskrift, men vi er usikre på om den går langt nok. Etter vårt syn trenger vi bedre teknologi og nytt utstyr i kampen mot lus i oppdrettsnæringen. Frem til vi har den teknologien som vi trenger tilgjengelig må vi ta de nødvendige grep for å stoppe den oppblomstringen som vi nå ser av resistent og multiresistent lus i anleggene og forsøke å redusere det totale smittetrykket. Vi kan ikke tillate mer vekst før dagens problemer er håndtert.

For å stoppe økningen i luseproblemet mener vi at det skal settes et tak på total biomasse som kan stå i sjøen innen for et angitt område. Hvis en knytter dette opp mot de Smittehygieniske

Fellesområdene så vil det sikre en samordnet aktivitet i dette området. Det er viktig at alle fiskearter som er vært for lus blir tatt med i den totalt tillatte biomasse som er tillatt i oppdrett innenfor fellesområdet.

Ny næring

Vi tenker her spesielt på torskeoppdrett og den faren som vi her ser for en oppblomstring av torskelus og da spesielt skottelus. Torskeoppdrett er en ny produksjon som er i rask økning. Miljøeffektene av torskeoppdrett er etter vårt syn ikke tilstrekkelig belyst. Her skal vi ikke engang nevne kysttorsken som står på rødlisten over utrydningstruede arter og den faren rømming fra torskeoppdrett kan påføre kysttorsken. Torskeoppdrett kan etter vårt syn øke smittepresset og gi en eksplosiv økning av luseproblemet også i lakseoppdrettet. Her har vi en effekt som ikke er utredet og som kan føre til uoverstigelige problemer både for villfisk og oppdrettsfisk.

Torskelus finner man på torsk og noen andre torskefisk som lange, lyr, sei og brosme, mens skottelus er en generalist som man har funnet på mer en 80 fiskearter fra ulike familier. Omfattende torskeoppdrett kan tenkes å medføre økt smittepress for villfisk, og det vil være langt flere egnede verter for torskelus enn for lakselus utenfor merdene. Ny forskning viser at smittepresset fra et torskeanlegg er betydelig større enn fra lakseanlegg pga en større tilgang på vertsfisk på utsiden av anleggene. Dette kan føre til at det ikke lenger vil være mulig å åpne opp "utvandringsvinduer" for laksen. Sjøørreten som skal leve i fjorden og langs kysten vil bli utsatt for et smittetrykk som i praksis kan føre til at sjøørreten kan bli tilnærmet utryddet fra viktige områder langs norske kysten. I Sogn og Fjordane hadde vi i 2008 det dårligste sjøørret fisket på 30 år. Det er likevel områder i landet som opplever en økning i sjøørretbestandene: Både i Troms, Finnmark og på Østlandet og Skagerakkysten ser man en økning i sjøørretbestandene. Felles for alle disse områdene er at de ikke er oppdrett eller et beskjedent innslag av oppdrett.

Skottelusen lever også på laks. Den vil derfor ha en betydelig tilgang på verter utenfor torskeanleggene. Den faren som ligger i å ha to store akvakultur næringer som opererer i de samme områdene, uten at de farene som ligger for synergi i oppblomstringen av skottelus mellom dem er utredet, er etter vårt syn betydelig. Det er vist at lakselus kan overføre virus fra en fisk til en annen. Om torskelus eller skottelus kan fungere som smittebærere, vet vi lite om, men det er viktig at vi her tar høyde for at vi har mangelfull kunnskap og handler etter føre var prinsippet.

Å utføre tiltak har sin pris, men å unnlate å utføre de nødvendige grep medfører større kostnader. Hvis vi ser på Chile der de nå har store problemer og der Marine Harvest har tapt 14 kr pr produsert kilo laks, (189 mil kroner), i fjerde kvartal 2008 pga sykdommer i oppdrettsnæringen i landet. Som følge av den høye utbruddstakten av laksesykdommen ILA (lakseanemi) i fjerde kvartal, halverte Marine Harvest Chile antall aktive anlegg fra 22 til 11 i løpet av årets tre første måneder i et forsøk på å få kontroll på den situasjonen som har oppstått..

Det er nå viktig at vi høster av de erfaringer som vi har fra Chile og får denne kunnskapen inn i praktisk forvaltning her.

Lusesituasjonen kan bli så alvorlig at det ikke lenger kun er et spørsmål om vi skal ha villaks og sjøørret langs norske kysten, men også om vi vil ha en økonomisk bærekraftig

oppdrettsnæring. Det er derfor viktig at vi møter resistent problemet med konkrete tiltak og handling.

Noen konkrete innspill til paragrafer i forskriften:

§ 4 Telling, registrering og rapportering

Det bør her settes krav i forskriften om hvordan en skal ta prøvene i anlegget, slik at en får så riktig tall på luseinfeksjonen som mulig. Uttak og telling av lus på 20 fisk fra en merd med opptil 500.000 laks er alt for lite utvalg for å gi et kontrollmateriale med tilfredsstillende normalfordeling av infisert fisk fra en stor merd. Uttak av fisk i overflatevann med lavere salinitet og fysikk røff håndtering av fisken fører til rapportering av minimumstall av antall lus. Forskriften burde pålegge, et utvalg av virksomhetene, en evaluering av utført telling, registrering og utført rapportering. Denne kontrollen bør utføres rett etter innrapportering, men før anlegget blir behandlet. Denne kontrollen skal utføres av autorisert dyrehelsepersonell. En slik vilkårlig kontroll vil øke kvaliteten på inn rapporterte data fra næringen totalt sett. Ett stort avvik mellom inn rapporterte data og kontrolldata vil vise omfanget av eventuelle brudd på forskriften.

§ 5 Tiltaksgrenser og tidsfrist for avlusing

Etter vårt syn er tiltaksgrensen satt for høyt til at § 1 i forskriften kan oppfylles på kort sikt. Skal vi få en bærekraftig oppdrettsnæring trenger vi ny og bedre teknologi. Den utviklingen som vi ser nå med stadig større anlegg og mer biomasse er ikke bærekraftig uten at også avlusningsteknologi er tilpasset til slike anlegg. Et stort anlegg burde ha en lavere tiltaksgrense enn et anlegg som inneholder mindre fisk. Den fremgangen en har i luskampen har dessverre blitt spist opp av den formidable økningen vi har sett av den totale biomassen. Tiltaksgrensene må hensynta total biomasse i et område og settes så lavt at de sikrer villfisken i hvert område med god margin.

Bruk av leppefisk er ingen effektiv løsning, spesielt ikke på vinterstid. Utarming av lokale leppefiskbestander og innesperring av disse i merder er også et problem i seg selv. Flyttingen av leppefisk fra vill tilstand kan forverre situasjonen for villaks og sjøørett. Hvis leppefisken skal være det viktige verktøyet i verktøykassen for å bremse utvikling av resistens hos lus må næringen dokumentere tilgang på leppefisk og at den fungerer tilfredsstillende i store merder i kampen mot resistent lus. Her kan vi ikke akseptere en delvis bekjemping. Hvordan skal vi bekjempe resistent lus ved lave temperaturer, under temperaturgrensen? Dersom man mangler tiltak under slik forhold mener vi at all laks som har resistent lus må utslaktes.

§ 8 Evaluering, varsling og utredning

Vi er positive til at det blir innført en varslingsplikt og at virksomhetene skal påse at behandlingseffekten evalueres. Det er spesielt viktig at det er autorisert dyrehelsepersonell som skal kontrollere dette.

§ 10 Smittehygieniske fellesområder

Her skal forskriften etter vårt syn sette krav til total tillatt biomasse innen for det Smittehygieniske fellesområdet. Når en ser på total tillat biomasse skal en ta med alle typer fisk som er vert for lus. Økningen av biomassen har ført til en tilsvarende økning av

luseproblemen. Etter vårt syn kan vi her ikke få kontroll på økningen i lusemengden uten at vi også har kontroll på biomassen og hvor denne fisken befinner seg innen for et område. Vi ser på organiseringen i smittehygieniske fellesområder som et viktig tiltak for å samordne tiltak og beredskap. Dette vil også løfte kampen mot resistent lus. Villaksinteressene bør også være representert i de smittehygieniske fellesområdene.

§ 11 Soner for bekjempelse av lus.

Det er et viktig tiltak for å sikre villaksen i områder der den er spesielt utsatt. Det vil også gi en mulighet til å åpne viktige korridorer ut i havet fra de viktigste lakseelvene i landet.

Vi vil her minne om at "fri" passasje fra elv til hav og tilbake igjen for villaksen er intensjonen bak vedtaket om nasjonale laksefjorder og nasjonale laksevassdrag. Lover og forskrifter må være utformet slik at "fri" passasje er mulig.

Lærdal elveeigarlag
Johannes Hunderi
Leiar